

Міністерство
цифрової трансформації
України

Антикорупційний та соціальний вплив відкритих даних у сфері державного нагляду (контролю)

Аналітичний звіт

Червень 2021

Звіт підготовлений Офісом ефективного регулювання (BRDO) у межах USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS», що реалізується Фондом Євразія, та за сприяння Міністерства цифрової трансформації України.

Зміст цієї публікації є винятковою відповідальністю Офісу ефективного регулювання (BRDO) і не обов'язково відображає погляди Агентства USAID, Уряду США, Уряду Великої Британії або Фонду Євразія. Інформація та погляди, наведені у цьому звіті, належать авторам та не мають сприйматися як офіційна позиція Міністерства цифрової трансформації України. Міністерство не гарантує точності даних, наведених у публікації. Ні Міністерство, ні будь-хто, хто діє від імені Міністерства, не може нести відповідальності за використання інформації, що міститься у цій публікації.

Автор дослідження:

- Дмитро Лебедєв
- Ігор Самоходський
- Руслан Ткаченко
- Яна Горюнова

Рецензенти:

- Катерина Оніліюгву
- Оксана Яремчук
- Дмитро Буханевич
- Ірина Близнюк

представники USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» Фонду Євразія.

Виконання цього звіту стало можливим завдяки фінансовій підтримці Уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) та Уряду Великої Британії через UK aid у межах проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

Поширення звіту з некомерційною метою заохочується.

ЗМІСТ

2

1	Список скорочень	3
2	Вступ	4
3	Методологія	6
4	Відповідальні органи та їхні повноваження	8
5	Стан доступу до даних сфери державного нагляду (контролю)	10
6	Сценарії використання відкритих даних	13
6.1	Управління ризиками під час вибору контрагентів	13
6.2	Інформування про перевірки та підготовка до них	20
6.3	Громадський контроль за забрудниками навколишнього середовища	27
6.4	Автоматизація діяльності органів державного нагляду (контролю)	33
7	Рекомендації	39
	Додаток 1. Список проведених інтерв'ю	41

1 Список скорочень

API

Інтерфейс прикладного програмування

CEO

Chief Executive Officer / Головний виконавчий директор

ДЕІ

Державна екологічна інспекція України

Держпраці

Державна служба України з питань праці

Держпродспоживслужба

Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

ДНК

Державний нагляд (контроль)

ДРС

Державна регуляторна служба України

ДСНС

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

ЄДР

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ЄДРПОУ

Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України, унікальний ідентифікатор юридичних осіб в ЄДР

ЗУ

Закон України

ІАС

Інтегрована автоматизована система

КВЕД

Класифікація видів економічної діяльності

Відкриті дані згідно з визначенням українського законодавства¹ – це «публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання». Відкриті дані допомагають контролювати роботу державних органів, покращувати державні сервіси та створювати нові послуги та інструменти. На основі відкритих даних створено десятки продуктів: онлайн-сервісів та аналітичних модулів, застосунків і чат-ботів, якими користуються мільйони людей щомісяця².

Вимірювання впливу відкритих даних є вкрай важливим, оскільки воно оцінює діяльність органів влади та забезпечує механізм для відстеження прогресу в часі. В Україні за сприяння Міністерства цифрової трансформації вперше проводять серію тематичних досліджень про застосування відкритих даних для вирішення суспільних проблем, зокрема для боротьби з корупцією.

Цей звіт присвячено темі відкритих даних та їхньому потенціалу у сфері державного нагляду (контролю) та регулювання. А також – який антикорупційний та соціальний ефект можуть мати продукти на основі відкритих даних у цій сфері.

---

¹ Стаття 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

² [https://cdn.regulation.gov.ua/f6/aa/ac/e6/regulation.gov.ua_GB%20Open%20data%20UA%20upd%20\(2\).pdf](https://cdn.regulation.gov.ua/f6/aa/ac/e6/regulation.gov.ua_GB%20Open%20data%20UA%20upd%20(2).pdf) (с. 61)

Зокрема, у дослідженні автори наводять такі приклади цінності відкритих даних для бізнесу, громадськості та органів влади:

- Дані про плани та результати перевірок допомагають виявляти та оцінювати ризики співробітництва з контрагентами. Цьому сприяють сервіси Contr Agent³, YouControl⁴, Опендатабот⁵, Vkursi.pro⁶, Legat.by⁷.
- Інспекційний портал⁸, inspect.in.ua⁹, що використовують відкриті дані, та зазначені у попередньому пункті сервіси дають змогу підприємствам завчасно дізнаватися про проведення у них перевірок та підготуватися до них.
- Аналіз відкритих даних про екологічні перевірки виявляє системні проблеми з прозорістю Державної екологічної інспекції та можливі корупційні схеми. Дати та адреси перевірок дають змогу небайдужим громадянам бути в курсі призначення перевірок, а також за допомогою скарг ініціювати нові перевірки. Такі можливості надає сервіс «SaveEcoBot»¹⁰.
- Відкриті дані допомагають підвищити ефективність роботи органів влади, зокрема, швидше виконувати типові завдання, такі як планування діяльності та реагування на скарги. Це підтверджують представники Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державної служби з питань праці та Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Наостанок автори дослідження зібрали рекомендації користувачів щодо покращення доступу до даних.

---

³ <https://ca.ligazakon.net/>

⁴ <https://youcontrol.com.ua/>

⁵ <https://opendatabot.ua/>

⁶ <https://vkursi.pro/>

⁷ <https://legat.by/>

⁸ <https://inspections.gov.ua/>

⁹ <http://inspect.in.ua/>

¹⁰ <https://www.saveecobot.com/>

Існує низка ініціатив щодо оцінки готовності, впровадження та впливу відкритих даних, які використовують різні методи, включаючи опитування експертів, збір даних та детальне оцінювання даних.

Наразі є два основних методи дослідження відкритих даних: кількісні та якісні¹¹.

Кількісні підходи (індекси, рейтинги тощо) слугують для вимірювання прогресу політики відкритих даних і порівняння результатів з іншими країнами або встановленими показниками. Це дає змогу об'єктивно оцінювати діяльність держав у сфері відкритих даних. Зазвичай такі дослідження проводять глобально, і Україна у них також розглядається¹².

Якісні підходи базуються на аналізі інформації, інтерв'ю та фокусуються на дослідженні способів використання даних і впливу політики відкритих даних. Такі дослідження аналізують досягнуті ефекти, типології ефектів і фактори, які сприяють успіху проєктів у сфері відкритих даних. Обмеженням цих підходів є складність продемонструвати динаміку розвитку в часі.

За сприяння Міністерства цифрової трансформації України та за підтримки USAID/UK aid проєкту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» в Україні вперше проводять серію тематичних досліджень, що базується на міжнародному досвіді – методології проєкту «Open Data Impact». Вона містить вивчення окремих кейсів застосування відкритих даних через пряме спілкування з учасниками процесів, а також через урядові документи та інформацію у медіа. Першоджерелом цього дослідження стало безпосереднє спілкування з людьми, які працюють із відкритими даними сфери державного нагляду (контролю), – керівниками сервісів, створених на основі відкритих даних, а також представниками державних органів і громадськості.

---

¹¹ <https://www.stateofopendata.od4d.net/chapters/issues/measurement.html>

¹² https://opendatabarometer.org/4thedition/detail-country/?_year=2016&indicator=ODB&detail=UKR

Це дослідження сфокусоване на вивченні практик використання відкритих даних у сфері державного нагляду (контролю), а саме – даних Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)¹³, та виявленні впливу, який вони справляють на життя громадян, бізнес і діяльність органів влади. Протягом лютого–березня 2021 року автори дослідження провели шість глибинних дистанційних онлайн-інтерв'ю та чотири письмових інтерв'ю з ключовими респондентами на цю тематику. Респонденти розповідали про свою діяльність, досвід роботи з даними у сфері державного нагляду (контролю), про розроблені продукти, а також надавали рекомендації щодо покращення даних.

Цей звіт містить приклади використання відкритих державних даних і супровідну інформацію: опис застосування даних та ефекти, яких вдалося досягнути.

Наприкінці звіту наведено рекомендації авторів і респондентів, що допоможуть повніше розкрити потенціал відкритих даних у сфері державного нагляду (контролю), які оприлюднюють державні органи.

---

¹³ <https://inspections.gov.ua/>

4 Відповідальні органи та їхні повноваження

Державний нагляд (контроль) – діяльність органів влади щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства¹⁴. Заходи державного нагляду (контролю) відбуваються у формі перевірок, ревізій, інспекційних відвідувань тощо. Вони можуть бути плановими (на основі загальнодоступного переліку заходів, сформованого за прозорою ризик-орієнтованою процедурою) або позаплановими (за зверненням самого підприємства, за дорученням Прем'єр-міністра, через скарги громадян тощо).

Існує близько 80 сфер державного нагляду (контролю)¹⁵. Серед найбільш поширених для українських підприємців є, наприклад, такі:

Сфера державного нагляду (контролю)	Орган, що проводить заходи державного нагляду (контролю)
Техногенна та пожежна безпека, цивільний захист і діяльність аварійно-рятувальних служб	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Додержання законодавства про працю	
Зайнятість населення, зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю	Державна служба України з питань праці
Промислова безпека, охорона праці, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, гігієна праці	
Державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог санітарного законодавства	Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
Державний нагляд (контроль) за додержанням законодавства про захист прав споживачів	

¹⁴ Стаття 1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

¹⁵ Далі – ДНК.

Діють десятки центральних органів ДНК і сотні територіальних органів, утворених при місцевих радах. Часто один орган здійснює заходи ДНК у багатьох сферах. Наприклад, Держпродспоживслужба разом із територіальними підрозділами здійснює нагляд (контроль) у 17 сферах.

Ключовим органом у межах сфери ДНК є Державна регуляторна служба України. Одним із її завдань є забезпечення функціонування Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду та контролю (далі – ІАС або ІАС ДНК), у яку вносять дані щодо планів заходів та їх результатів. Також Державна регуляторна служба формує комплексний план заходів на основі річних планів органів.

Існують такі сфери ДНК:

- валютного нагляду;
- податкового контролю;
- митного контролю;
- експортного контролю;
- дотримання бюджетного законодавства;
- діяльності на ринках фінансових послуг;
- дотримання законодавства про захист економічної конкуренції;
- діяльності у галузі телебачення і радіомовлення;
- діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг;
- ринкового нагляду та контролю нехарчової продукції;
- дотримання вимог безпеки використання ядерної енергії.

Дані про заходи у цих сферах не вносять до ІАС і не оприлюднюють у межах відповідних наборів даних. Це пов'язано з тим, що система заходів ДНК у цих сферах значно відрізняється від загальної.

5 **Стан доступу до даних сфери державного нагляду (контролю)**

Принаймні від 2007 року у законодавстві була закріплена декларативна норма про те, що заходи державного нагляду (контролю) в Україні здійснюються за принципами відкритості та прозорості¹⁶. Але механізмів, які забезпечували би цю відкритість і прозорість, фактично не існувало.

Ситуація почала поступово змінюватися від 2014 року. Саме тоді органи ДНК розпочали оприлюднення планів здійснення заходів на своїх офіційних сайтах. До цього дізнатися про перевірку можна було, лише отримавши письмове повідомлення, яке в окремих випадках могло надійти навіть після початку самої перевірки.

Натоді в Україні діяли десятки органів нагляду (контролю). Отже, для того, щоб встановити, чи внесли певне підприємство до планів перевірок, необхідно було відвідати усі вебсайти органів ДНК і шукати затверджений план кожного органу. Це було не надто зручно, особливо враховуючи, що органи часто оприлюднювали скан-копії планів. Результати здійснення заходів ДНК, скажімо, виявлені порушення, наявність штрафних санкцій, оскарження тощо, були недоступні.

---

¹⁶ Стаття 3 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16/ed20070405#Text>

У 2017 році для вирішення проблеми доступності консолідованої інформації про перевірки створили Пілотний модуль Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)¹⁷ – Інспекційний портал¹⁸. Функціонал ІАС передбачає внесення даних посадовими особами органів ДНК. Значна частина інформації вноситься одразу у машиночитаному форматі (стандартизовані xls-форми, окремі поля тощо), що полегшує її подальше оброблення. Передбачено, що до Інспекційного порталу вносять відомості¹⁹ про:

- юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців;
- найменування контрольних органів;
- види господарської діяльності, що підлягають перевіркам;
- перелік нормативно-правових актів, дотримання вимог яких перевіряють під час перевірок, із посиланням на офіційні сайти відповідних контрольних органів;
- річні плани перевірок кожного контрольного органу та план проведення комплексних перевірок;
- звіти щодо виконання планів перевірок за попередній рік;
- перевірку (строки, місце здійснення, підстава тощо);
- результати перевірок (зміст документу про усунення порушень, санкції);
- результати оскарження результатів перевірки та санкцій.

Законодавством встановлено, що доступ до відомостей ІАС є відкритим і безоплатним, крім податкового номеру та паспортних даних²⁰. ІАС забезпечує доступ до інформації двома способами:

- У зручному для використання людьми форматі – у вигляді вебінтерфейсу «Інспекційний портал», який дозволяє пошук і перегляд інформації, що міститься в ІАС.
- У машиночитаному форматі – у вигляді кінцевої точки API.

---

¹⁷ Далі – ІАС ДНК або ІАС.

¹⁸ www.inspections.gov.ua

¹⁹ Пункт 2 статті 4-1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

²⁰ Пункт 4 статті 4-1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

П'ятого червня 2019 року набрала чинності нова редакція Постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835, яка містила вимогу оприлюднення набору «Дані інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)»²¹. Під час написання цього дослідження набір даних із відповідною назвою був відсутній на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних²², незважаючи на вимоги Закону «Про доступ до публічної інформації» щодо оприлюднення інформації у форматі відкритих даних саме на цьому порталі²³. Тож відкриті дані ІАС доступні лише у вигляді API, посилання на кінцеву точку якого міститься на Інспекційному порталі. Це негативно впливає на відкритість і доступність даних з таких причин:

- API обмежує кількість запитів на день і кількість інформації, яку можна отримати у відповідь на один запит. Отримання всієї бази даних ІАС за допомогою API може потребувати кількох місяців цілодобових запитів.
- Використання API потребує отримання токена доступу. Хоча технічна підтримка ІАС надає токен безоплатно, його отримання потребує часу та створює додатковий бар'єр доступу.

Відкриті дані безпосередньо з Інспекційного порталу через API отримали 29 користувачів. Вебверсією користуються в середньому 294 тисячі осіб щомісяця.

Функціонування Інспекційного порталу забезпечує Державна регуляторна служба, а відомості до нього вносять контрольні органи²⁴ відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

---

²¹ Постанова №835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text>

²² <https://data.gov.ua/>

²³ Статті 5 і 10-1 Постанови № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text>

²⁴ Пункти 8 та 11 статті 4-1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

6 Сценарії використання відкритих даних

6.1 Управління ризиками під час вибору контрагентів

⚠ Проблема

За даними сервісу «YouControl», у 2020 році 85% компаній стикалося з випадками шахрайства в Україні²⁵. Більша частина постраждалих компаній (55%) зазнала втрат часу, а третина компаній (34%) – фінансових збитків.

Для підприємців одним із можливих способів дослідити надійність контрагентів є аналіз результатів перевірок. Така інформація може впливати на рішення про початок або продовження співпраці. Ще донедавна вона була фактично недоступною для бізнесу.

🤔 На кого впливає

Власники бізнесу, співробітники, які відповідають за вибір контрагентів, клієнти бізнесів.

✅ Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Частини ризиків для бізнесу можна уникнути, якщо здійснити перевірку контрагентів до початку співпраці. Для цього необхідно знати назву або код ЄДРПОУ потенційного контрагента та ввести його у поле пошуку в одному із сервісів, що працюють на основі відкритих даних, описаних у цьому сценарії.

Результати перевірок, такі як виявлені порушення, штрафи та інше, є популярними індикаторами ризикованості. Серед інших індикаторів – кримінальні справи, виконавчі провадження, великі податкові борги. До того ж, наявність даних про значну кількість позапланових перевірок може свідчити про значний інтерес органів нагляду до контрагента та про ризики співробітництва з ним. Такий інтерес може відображати тиск на підприємство, зокрема, з корупційних мотивів.

²⁵ <https://youcontrol.com.ua/data-research/pivtysiachi-korystuvachiv-youcontrol-pro-shakhraystva-2020/>

Приклади використання відкритих даних

Управління ризиками за допомогою сервісу «Contr Agent»

Contr Agent²⁶ – проєкт компанії «Ліга:Закон», який використовує дані перевірок та допомагає оцінювати надійність бізнес-партнерів та інших контрагентів. Проєкт здійснює скоринг – присвоює компаніям різні значення ризикованості залежно від 19 наявних індикаторів ризику. Серед них є і дані про призначені перевірки та результати перевірок. Також досьє компанії містить розділ «Перевірки», де користувач може ознайомитись із усіма подробицями проведених та призначених заходів нагляду (контролю). Наявність скорингу ризиків значно спрощує ухвалення управлінських рішень керівництвом компанії про співпрацю з контрагентом.

Сервіс не тільки надає інформацію про наявність ризик-факторів у діяльності компанії, а й допомагає відслідковувати їх у динаміці. Скажімо, призначення значної кількості перевірок від різних органів нагляду може означати, що компанія «під прицілом», і в її роботі можуть бути перебої.

Основними користувачами сервісу «Contr Agent» є співробітники компаній, що пов'язані з управлінням різними ризиками: юристи, служба безпеки, HR, бухгалтери. Сервіс має безоплатну та платну версію. Безоплатним функціоналом, який надає змогу переглядати основну інформацію про юридичну особу, послуговуються понад сто тисяч користувачів щомісяця.

Для отримання даних про перевірки Contr Agent використовує API Інспекційного порталу²⁷ та плани перевірок Державної податкової служби²⁸. Ця інформація поєднується з іншими наборами даних, серед яких – Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань²⁹.

---

²⁶ <https://ca.ligazakon.net>

²⁷ https://docs.google.com/document/d/1YQMEEFf_EtuZMud2OVYeVpi3aDE6lsuUqFrSbzS5RkK/edit

²⁸ <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/446429.html>

²⁹ <https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>

YouControl³⁰ – аналітична онлайн-система для бізнесової аналітики, конкурентної розвідки та перевірки контрагентів. Інформація в YouControl організована як досьє на всі зареєстровані в Україні компанії, і таку інформацію беруть із відкритих даних. Серед іншого є розділ про перевірки, з якого можна дізнатися про минулі та майбутні заходи нагляду (контролю).

Основними користувачами YouControl є співробітники служб безпеки великих підприємств і власники та керівники менших бізнесів. Зазвичай через сервіс вони здійснюють перевірку контрагентів. А під час процесу due diligence (перевірки об'єктів інвестування) дані про перевірки використовують юристи.

YouControl бере відкриті дані з більш ніж ста джерел³¹, серед яких є реєстри планових перевірок Інспекційного порталу³² та API Інспекційного порталу³³.

Перевірка підприємств і проведення адвокаційних кампаній від сервісу «Опендатабот»

Опендатабот³⁴ створили у 2016 році як простий інструмент моніторингу відкритих даних, що спрямований, серед іншого, на протидію рейдерству. Наразі Опендатабот обробляє понад 30 тисяч запитів щоденно через чат-боти у популярних месенджерах, а також понад 50 тисяч автоматизованих запитів від CRM/ERP систем, надаючи дані з десятків реєстрів. Серед інших джерел даних – доступні дані Інспекційного порталу, отримані через API.

Як і в інших прикладах використання інспекційних даних, ключовими клієнтами сервісу є власники та співробітники бізнесу, які підписуються на повідомлення про свої компанії та компанії-контрагенти. Наразі таких користувачів – понад 180 тисяч. Коли з'являється інформація про призначення нової перевірки чи про результати вже проведеної, користувачі отримують повідомлення.

---

³⁰ <https://youcontrol.com.ua/en/>

³¹ <https://youcontrol.com.ua/sources/>

³² <https://inspections.gov.ua/complex-plan/index>

³³ https://docs.google.com/document/d/1YQMEEFf_EtuZMud2OVYeVpi3aDE6lsuUqFrsbzS5RKk/edit

³⁴ <https://opendatobot.ua/>

Окремою групою клієнтів, яку цікавлять саме перевірки, є батьки, чиї діти ходять до школи або дитсадка, і які хочуть бути в курсі дотримання освітніми закладами усіх стандартів і норм. Таку можливість надає простий користувацький інтерфейс сервісу (чат-бот, зрозумілий будь-кому, хто користується месенджерами) та ліберальна цінова політика (доступ до даних та підписка на перші три юридичні особи – безоплатні).

Опендатабот також провадить активну медійну діяльність щодо інформування про перевірки. У 2019 році команда сервісу опублікувала довідку для батьків про дані перевірок пожежної безпеки та порядок ініціації такої перевірки³⁵. Також вони займалися адвокацією зменшення частоти перевірок фізичних осіб-підприємців³⁶ і проводили аналіз результатів перевірок різними органами ДНК³⁷. Як виявилось, перевірка окремими органами ДНК (наприклад, ДСНС, Держгеонадра або ДЕІ) майже гарантує виявлення порушень.

Дані Інспекційного порталу – найкращий приклад даних, корисних не тільки бізнесу, а й пересічним громадянам.

Олексій Іванкін

СЕО і засновник Опендатабот

---

³⁵ <https://opendatabot.ua/blog/282-inspections>

³⁶ <https://opendatabot.ua/analytics/376-fop-inspections>

³⁷ <https://opendatabot.ua/analytics/296-success-rate>

Білоруський сервіс «Legat.by»³⁸ дає змогу онлайн перевіряти компанії-контрагенти з різних країн. Для перевірки українських компаній використовують, зокрема, дані з Інспекційного порталу. Сервіс поєднує дані про перевірки з відкритими даними Міністерства юстиції України та Державної податкової служби України.

Так, дані про перевірки є одним із важливих елементів системи, що дозволяє комплексну оцінку українських контрагентів іноземними компаніями.

Даними Інспекційного порталу в межах нашого продукту користуються співробітники юридичних відділів, маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності. Зазначена інформація є елементом формування цілісного портрету компанії-контрагента.

Іван Кусочкін
Директор Legat.by

Відкриті дані в Україні дозволили прибрати бар'єри для залучення іноземної компанії до розроблення інноваційних рішень на базі урядових даних. Як результат, іноземні компанії отримують кращі сервіси для провадження бізнесу в Україні, а українські користувачі – нових іноземних провайдерів послуг.

Білоруські компанії значно економлять час при отриманні даних про своїх українських контрагентів. Бо написання офіційних запитів на отримання інформації до українських органів потребує принаймні кількох годин робочого часу, а мінімальний час відповіді на ці запити становить п'ять днів. Тоді як отримати інформацію з сервісу «legat.by», що пов'язана з використанням відкритих даних про перевірки з Інспекційного порталу, можна значно швидше та зручніше. Загалом близько однієї тисячі осіб щоденно використовує такий функціонал сервісу «Legat.by».

---

³⁸ <https://legat.by/>

Вплив відкритих даних на громадський та приватний моніторинг державних перевірок

Інформація про перевірки доступна на Інспекційному порталі усім користувачам. Проте Інспекційний портал – це нішевий ресурс, про який знають не усі власники бізнесу та громадяни.

Саме доступність відкритих даних інспекцій через API цього порталу дає можливість великим постачальникам послуг конкурентної розвідки включати їх до своїх продуктів. Такі постачальники пропонують комплексні послуги – формують повні досьє на компанії, оцінюють усі ризик-фактори та повідомляють клієнтів про усі суттєві зміни у роботі контрагентів. Це дає змогу їм слугувати своєрідним «єдиним вікном» щодо питань доступу до інформації про компанії, скорочуючи час на перевірку контрагентів та збільшуючи загальну доступність даних.

За даними Опендатабот, інформацію про перевірки переглядають 1 500–2 000 людей щоденно, а в Youcontrol щомісяця аналізують дані про перевірки близько 800 компаній. Близько однієї тисячі користувачів Legat.by щоденно користуються функціоналом сервісу, що пов'язаний із використанням даних Інспекційного порталу.

Після оприлюднення Опендатаботом інформації про перевірки пожежної безпеки у навчальних закладах користувач сервісу Павло Ткаченко переглянув результати перевірки ДСНС у школі у Дніпрі, де навчається його дитина, і виявив невішні результати:

19

Унаслідок перевірки виписали акт із 13 порушеннями. Деякі порушення легко виправити, наприклад, розетки, встановлені на горючу основу. Але є і доволі серйозні порушення, про які не можна мовчати, а варто розповідати усім батькам. І як виявилось, такі порушення є у значній кількості шкіл міста Дніпра. Запитаєте, що ж це? А це – турнікети на першому поверсі на вході до школи³⁹.

Павло Ткаченко,
співзасновник, розробник SaveEcoBot

З'ясували, що у 2017–2019 рр. у принаймні 38 школах Дніпра бюджетним коштом встановили турнікети. Їх наявність на виході – серйозне порушення правил пожежної безпеки, оскільки вони можуть заважати евакуації під час пожежі. Зрештою Павло Ткаченко звернувся до депутатів місцевої ради та записався на прийом до директорки департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради, щоб обговорити усунення цієї проблеми. За словами Павла, турнікетів не прибрав, а практика їх встановлення тривала надалі, однак він вирішив перевести дитину до іншого навчального закладу з міркувань безпеки. Цей кейс є прикладом того, як відкриті дані Інспекційного порталу допомагають громадянам ухвалювати більш інформовані рішення, зокрема щодо безпечних умов навчання.

---

³⁹ <https://www.facebook.com/pavlentij/posts/10157256399208425>

⚠ Проблема

Щороку органи державного нагляду призначають 150-215 тисяч перевірок⁴⁰. Офіційно вони повідомляють про перевірку лише за десять календарних днів до її проведення. Організаційна підготовка суб'єкта перевірки, наприклад, приведення до ладу усіх документів, усунення ймовірних порушень тощо може потребувати значно більшого часу.

Ще однією проблемою є те, що багато підприємців погано розуміють предмет перевірки та суть потенційних порушень, і тому не можуть ефективно підготуватися до неї. Як наслідок – 31% перевірок закінчуються штрафами, сума яких, приміром, становила 33,3 млн гривень за шість місяців – від листопада 2020 року по квітень 2021 року⁴¹.

Це також може створювати корупційний ризик, адже за таких умов відсутня можливість для підготовки до перевірок, і тому перед бізнесом постає необхідність уникнення штрафів, потенційно через хабарництво⁴².

🤔 На кого впливає

Власники та менеджмент бізнесу.

✅ Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Інформація про плани перевірок та їх результати була розпорошена на сайтах більш ніж 20 органів державного нагляду (контролю), що значно зменшувало її доступність для суб'єктів. Поширеною практикою було оприлюднення інформації у вигляді скан-копій, що заважало пошуку потрібних даних. До того ж, значної частини інформації фактично не оприлюднювали, наприклад, результати перевірок. Об'єднання такої інформації у єдиний набір машиночитаних даних⁴³ дало змогу користувачу дізнатися про наявність призначених перевірок та переглянути результати інших перевірок, що проводив той самий орган нагляду. Це допомагає ефективніше підготуватися до відповідної перевірки.

---

⁴⁰ <https://inspections.gov.ua/dashboard/#/basic>

⁴¹ Розрахунки авторів дослідження на основі даних ІАС за 01.10.2020 року – 02.04.2021 року.

⁴² <https://kotsubynske.com.ua/2019/03/07/працівників-держаудитслужби-взяли-на-хабарі>,
https://zaxid.net/u_lvovi_na_habari_zatrimali_posadovitsyu_derzhprodspozhivsluzhbi_n1514603,
<https://suspilne.media/110863-mav-spisok-u-rivnomu-na-habari-vikrili-sluzbovca-dsns/>
та https://zaxid.net/u_lvovi_pid_chas_otrimannya_habara_zatrimali_pratsivnika_derzhpratsi_n1502434

⁴³ <https://inspections.gov.ua/article/view?id=30>

Приклади використання відкритих даних

Інформування про планові перевірки за допомогою сервісу «Vkursi.pro»

Платформа Vkursi.pro⁴⁴ дозволяє користувачам отримувати актуальну інформацію про компанії, зібрану з більш ніж 60 реєстрів, серед яких використовують і дані про перевірки⁴⁵. Своїх перших користувачів платформа залучила саме за допомогою безоплатної функції моніторингу планів перевірок, що інформувала про включення підприємств до плану. Наразі сервіс нараховує понад 30 тисяч підписників.

Підписавшись на оновлення, користувачі мають змогу отримати повідомлення про призначення планових перевірок на наступний рік наприкінці поточного року, а не за десять днів до перевірки, як про це офіційно повідомляють органи ДНК. Інформація, яку отримує користувач, містить дані про компанію, предмет перевірки та точний перелік питань, які перевірятимуть співробітники органів ДНК. Це дозволяє завчасно привести до ладу усі документи та усунути порушення.

Крім того, навколо перевірок виникла ціла індустрія послуг, пов'язана з наданням допомоги у підготовці, супроводі та оскарженні результатів. Також дані про перевірки інтегровані до модулю Vkursi Business Intelligence, який дозволяє проаналізувати усі компанії, що включені у план перевірок, відсортувати компанії за КВЕД, регіоном, ліцензіями та сформувати список таких компаній для подальшої комунікації з пропозицією надати якісну допомогу. Це дає змогу консультантам, аудиторам і юристам, які працюють у цій індустрії, шукати клієнтів саме за допомогою відкритих даних.

---

⁴⁴ <https://vkursi.pro/>

⁴⁵ <https://inspections.gov.ua/article/view?id=30>

Під час підготовки до перевірки підприємець може ознайомитися з результатами інших перевірок, які проводить відповідний орган державного нагляду (контролю), і типовими порушеннями, які виявляють у процесі таких перевірок. Відповідний функціонал доступний на Інспекційному порталі⁴⁶ – державному порталі, побудованому на відкритих даних органів нагляду. Портал надає змогу:

- Пересвідчитися за допомогою коду ЄДРПОУ, що компанія є у плані перевірок.
- Переглянути результати перевірок будь-якої компанії відповідним органом державного нагляду та ознайомитися з порушеннями та санкціями.
- За допомогою інструкцій розділу «Помічник підприємця» пересвідчитися, що права підприємця не порушені, та, у разі потреби, автоматично створити скаргу.

Персоналізовані рекомендації для підготовки до перевірок на inspect.in.ua

Сервіс inspect.in.ua⁴⁷ за допомогою технологій машинного навчання і штучного інтелекту надає користувачам підлаштовану саме під їхні потреби (вид діяльності, місцезнаходження, розмір компанії тощо) аналітику щодо результатів перевірок і рекомендації до підготовки. Для цього inspect.in.ua використовує API Інспекційного порталу⁴⁸ та базу українського законодавства⁴⁹. Наразі сервіс перебуває на стадії розроблення, офіційний реліз планується влітку 2021 року.

Розробники сервісу inspect.in.ua також планують функціонал, який дозволить консультантам ефективніше продавати свої послуги компаніям, що потребують допомоги у підготовці до перевірок.

---

⁴⁶ <https://inspections.gov.ua/>

⁴⁷ <http://inspect.in.ua/>

⁴⁸ https://docs.google.com/document/d/1YQMEEFf_EtuZMud2OVYeVpi3aDE6lsuUqFrsbzS5RKk/edit

⁴⁹ <https://data.gov.ua/dataset/c98e830c-e39e-4da6-a13c-f9ba32a79bec>

Зважаючи на значний корупційний потенціал у сфері державного нагляду (контролю), важливим є висвітлення журналістами проблем, пов'язаних із цією темою. Дані ІАС можуть використовуватися для підтвердження тих чи інших дій посадових осіб органів ДНК: факту проведення перевірок, виявлення або невиявлення порушень, застосування штрафних санкцій тощо, а також для висвітлення загальних тенденцій у сфері ДНК.

У грудні 2020 року журналісти агенції «Слідство.інфо» підготували розслідування⁵⁰ про діяльність інспекторки Державної служби з питань праці у Дніпропетровській області, яка підробила звернення працівника задля того, щоб провести перевірку на підприємстві. Інформацію про проведення перевірки та причину її призначення журналісти отримали саме з Інспекційного порталу. На початку 2021 року проти співробітниці розпочали кримінальне провадження за фактом розслідування⁵¹, а за декілька місяців інспекторка змінила місце роботи, ставши спеціалісткою відділу з кадрової роботи Управління освіти у Департаменті гуманітарної політики Дніпровської міськради⁵².

---

⁵⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=inU5mGBB8yY>

⁵¹ <https://www.slidstvo.info/news/sud-zobov-yazav-natspolitsiyu-rozsliduvaty-chynovnytsyu-derzhpratsi-yaka-pidroblyala-skargy-na-pidpryemtsiv/>

⁵² <https://www.slidstvo.info/news/ekschynovnytsya-derzhpratsi-yaku-rozsliduyut-cherez-pidrobku-dokumentiv-pratsyuye-u-dniprovs-kij-miskradi/>

Вплив відкритих даних на підготовку підприємств до державних перевірок

Доступність даних про заплановані перевірки та їх результати допомагає підприємцям краще підготуватися до перевірок та уникнути санкцій, пов'язаних із порушеннями (штрафів, приписів, адміністративної відповідальності). За даними опитування користувачів Інспекційного порталу, 18,6% із них – власники або співробітники компаній. Більшість із них (85%, або 47 тисяч щомісячних користувачів) шукає свої компанії у планах перевірок, а 42% (23 тисячі користувачів) готуються до перевірок. Якщо припустити, що хоча б 10% із них уникне медіанного штрафу у 102 гривні⁵³ завдяки якісній підготовці, то можна говорити про принаймні 2,9 млн гривень економії на рік.

Сьогодні підприємство знає, коли до них прийде інспектор. Це позитивно впливає на змогу підготуватися, усунути свої недоліки.

Володимир Гончарук,
директор департаменту з питань праці
Державної служби України з питань праці

---

⁵³ Розрахунки авторів дослідження на основі даних ІАС за 01.10.2020 року – 02.04.2021 року.

Тепер на сайті бачимо, коли і які магазини планують відвідати інспектори. Вони навідуються з конкретних питань. Виходять і на непланові, але ми ведемо прозорий бізнес – ну і правильно, що перевіряють⁵⁴.

Сергій Бадрітдінов,
СЕО компанії «Інтертоп»

---

⁵⁴ <https://www.epravda.com.ua/projects/regulation/2019/10/8/652183/>

Варто зазначити, що доступність планів перевірок призвела і до непередбачених способів уникнення штрафів, а саме – цілковитого уникнення перевірок. За словами співробітників органів державного нагляду (контролю), окремі компанії заздалегідь змінюють адресу реєстрації, назву та інші реєстраційні дані, щоб зробити проведення перевірки за наявними документами (оформленими за даними з плану перевірок) незаконними. Це допомагає компанії уникнути витрат робочого часу на підготовку та супровід перевірки, а також убезпечує її від санкцій. При цьому така практика становить значну проблему для органів ДНК.

Якщо підприємець розуміє, що до нього йдуть на перевірку, а він до неї не готовий та її не хоче, то він її уникає: змінює свій юридичний статус, адреси, тобто робить це усіма доступними на сьогодні способами. Хоча, в принципі, така практика була і до того, як з'явилася така гласність. Тому що ці плани були оприлюднені також на сайтах органів влади, просто шукати свою компанію було важче для суб'єкта.

Ілона Соломяна-Біссієр,

завідувачка сектору Державної служби України

з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів

6.3 Громадський контроль за забрудниками навколишнього середовища

⚠️ Проблема

Підприємства-забруднювачі часто не зацікавлені в інвестуванні у засоби для зменшення шкідливих викидів у навколишнє середовище. В умовах поширених корупційних схем⁵⁵ і прогалин у законодавстві⁵⁶ змусити їх це зробити вкрай важко. Громадяни, інтерес яких полягає у безпечних для здоров'я екологічних умовах, часто не мають базової інформації про порушення та стан довкілля і тому не можуть чинити громадський тиск на органи нагляду та власників підприємств.

🤔 На кого впливає

Населення України, особливо – жителі великих міст і населених пунктів зі значним впливом підприємств-забруднювачів.

✅ Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Державна екологічна інспекція та Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів формують плани перевірок, які стають доступними у вигляді відкритих даних⁵⁷ одразу після їх затвердження. Ці плани громадяни використовують, щоб дізнатися, де і коли відбудуться перевірки. Крім того, вони містять адреси виробничих потужностей – цінну інформацію, що допомагає генерувати скарги у разі порушень екологічних норм.

Інформацію про виявлені порушення можуть використовувати з метою громадського тиску.

---

⁵⁵ https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2019/12/baseline-research_report_publishing-dec-2019.pdf (с. 91)

⁵⁶ https://www.savednipro.org/2021/03/10/shho-prixovuye-vid-ukrainsiv-velikij-brudnij-biznes?fbclid=IwAR3MX6FV6AdXOgwc0m5qb1d1YZGKW1KDzSu_JCjN6nZf02QWQ3-IEN7fOAO

⁵⁷ <https://inspections.gov.ua/article/view?id=30>

Приклади використання відкритих даних

SaveEcoBot – агрегатор екологічної інформації

Сервіс «SaveEcoBot»⁵⁸ створила група екологічних активістів із Дніпра, які займались проблемами забруднення атмосфери викидами з Придніпровської ТЕС. Першочерговою метою чат-бота було відслідковування змін в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля⁵⁹. Згодом до бота також додали реєстр виробників особливо небезпечних речовин⁶⁰, реєстр дозволів на водокористування⁶¹ та дані станцій моніторингу якості повітря⁶². Тож в одному боті зібрали усю наявну екологічну інформацію.

Станом початок 2021 року ботом скористалися вже понад 1,4 млн людей⁶³.

Оповіщення громадян про заплановані перевірки

Законодавство України передбачає існування громадських інспекторів з охорони довкілля⁶⁴. Вони мають повноваження виходити на перевірки разом з інспекторами ДЕІ, складати адміністративні протоколи про правопорушення та подавати їх органам ДЕІ для притягнення винних до відповідальності. Проте громадські інспектори не можуть виходити на перевірки самостійно – вони мають вчасно дізнатися про майбутню перевірку ДЕІ та пройти необхідні процедури, щоб їх допустили до неї.

SaveEcoBot надає громадянам таку можливість за допомогою механізму підписки на конкретну компанію. Тож тепер, підписавшись на оновлення інформації щодо найбільших забруднювачів свого регіону, громадський інспектор знає, коли у них відбудуться найближчі перевірки, та зможе долучитися до них.

---

⁵⁸ <https://www.saveecobot.com/>

⁵⁹ Оцінка впливу на довкілля – аналітичний документ щодо техногенних дій об'єктів на довкілля.

⁶⁰ <https://data.gov.ua/dataset/2a79e2db-1b1f-4c16-9f62-77b7c90d124f>

⁶¹ <https://data.gov.ua/dataset/water-use-permits>

⁶² <https://www.saveecobot.com/static/api>

⁶³ <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3192394-v-ukraini-poskarzitis-na-poganu-ekologiu-mozna-cerez-saveecobot.html>

⁶⁴ Стаття 36 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

Важливою складовою громадського контролю за дотриманням екологічного законодавства є механізм скарг. Після отримання скарги відповідальний орган нагляду має здійснити позапланову перевірку⁶⁵ на забруднювальному об'єкті та виявити ймовірні порушення.

Від лютого 2021 року SaveEcoBot запустив новий функціонал – автоматичне генерування скарг на забруднення. Такий функціонал є важливим, бо пересічні громадяни часто не знають вимог, яким мають відповідати скарги, і не вміють їх формувати.

Наприклад, скарга має містити дані про адресу конкретного об'єкту, який здійснює забруднення. Дізнатися цю адресу – не завжди просте завдання для громадян: часто вона може не збігатися з юридичною адресою підприємства, а дані на онлайн-мапах можуть бути неточними. Якщо ж у скарзі зазначать некоректну адресу, інспекторів можуть не допустити до перевірки.

Для вирішення цієї проблеми бот пропонує користувачам поділитися своєю геолокацією, а отримавши координати – надає перелік об'єктів у цій місцевості, які можуть забруднювати довкілля. Цей перелік формується за допомогою даних перевірок і, зокрема, даних сервісу «OpenStreetMap»⁶⁶. Адреси, що містяться у списку, є достовірними, оскільки вони вже фігурують у даних ДЕІ та інших органів.

Аналіз даних і виявлення непрозорості у діяльності Державної екологічної інспекції

Під час дослідження даних, що оприлюднені на Інспекційному порталі, з'ясували, що вони є неповними. Команда SaveEcoBot проаналізувала відповідність даних власної статистики ДЕІ та документів, доступних через набір даних Інспекційного порталу. Виявилось, що на цьому порталі опубліковані дані щодо 82% планових перевірок і 51% позапланових⁶⁷.

---

⁶⁵ Якщо такої перевірки ще не здійснювали цього року.

⁶⁶ <https://www.openstreetmap.org/>

⁶⁷ Дані SaveEcoBot.

Тож неможливо провести повний аналіз результатів перевірок і визначити, наприклад, підприємства, які завдали найбільшої шкоди довкіллю, або найтипівіші порушення. Неоприлюднена інформація є у розпорядженні ДЕІ, але зберігається у їхній власній базі даних і не доступна широкому загалу.

30

“

Регіональні екологічні інспекції не бажають нічого публікувати. Вони щось оприлюднюють, але приховують [частину інформації], тому що корупція є завжди та всюди. Якщо отримати повний акт, без замальовувань, то там може бути дуже важлива інформація, яку навіть можна використовувати у суді, щоб закрити це підприємство.

”

Павло Ткаченко,
співзасновник, розробник SaveEcoBot

Використання результатів перевірок для громадського тиску на забруднювачів

Результати перевірок донедавна були доволі непублічними: отримати їх можна було на запит або якщо відповідна інспекція сама була готова їх оприлюднити. Це дозволяло підприємствам-забруднювачам та інспекціям приховувати інформацію щодо екологічних проблем. Доступність даних про результати перевірок, навіть часткова, дає громадам та активістам інформацію, що допомагає впливати на вирішення екологічних проблем.

Вплив відкритих даних на посилення громадського контролю порушень в екологічній сфері

Інформування про екологічні перевірки можуть використовувати для залучення громадських інспекторів. Отже, громадськість має змогу брати участь в екологічному нагляді, також це сприяє зменшенню корупції. Крім того, функціоналом підписки на перевірки в Saveecobot користуються й звичайні громадяни, що слідкують за екологічною ситуацією у своїй місцевості. Приміром, взимку 2020–2021 рр. ним користувалися в середньому 344 особи на місяць.

Доступність результатів конкретних перевірок використовують для висвітлення екологічних проблем і громадського тиску. Так, активісти організації «SaveDnipro» на зустрічі з керівництвом Дніпровського металургійного заводу озвучували зауваження та пропозиції спільноти щодо зменшення викидів, аргументуючи саме результатами перевірок, що отримали з відкритих даних.

Також під час розслідування⁶⁸ активісти «SaveDnipro» виявили бізнес-зв'язки керівника держекоінспекції Дніпра з окремими забруднювачами довкілля, серед яких були ПП «Хелп» і ТОВ «ВКФ Найс», що могло впливати на результати перевірок.

---

⁶⁸ <https://www.savednipro.org/investigations/investigation-friendly-help-is-nice/>

“

Під час перевірок ТОВ «ВКФ Найс» [один із найбільших забруднювачів області – авт.] вони [інспектори] не знаходили значних порушень, тоді як на ПП «Хелп» [власник земельної ділянки з озером, в яке скидають токсичні відходи – авт.] порушення знаходили, проте без жодних наслідків: ДЕІ не сплачувала судового збору, не приходила на засідання або відкликала свій позов.

”

Артем Романюков,
співзасновник громадської організації «SaveDnipro»

Матеріали своїх розслідувань активісти передали до поліції. Матеріали інших перевірок SaveDnipro використовує в адвокаційних кампаніях та комунікації, спрямованій на підвищення обізнаності серед населення. Наприклад, активісти підготували матеріал про суттєві екологічні порушення одного з найбільших виробників кондитерської продукції ТОВ «АВК»⁶⁹.

---

⁶⁹ <https://www.facebook.com/savednipro/posts/974321670042921>

Проблема

Органи державного нагляду (контролю) оперують значною кількістю даних, проте їх оброблення ускладнене через обмежені технічні можливості. Незацифровані бізнес-процеси та розгалужена організаційна структура є причиною низької доступності до даних для співробітників органів ДНК. Тобто отримання цих даних потребує додаткового часу та зусиль. А це сповільнює робочі процеси, пов'язані з плануванням заходів державного контролю та реагуванням на скарги суб'єктів нагляду.

На кого впливає

Співробітники та керівництво органів державного нагляду (контролю).

Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Інспекційний портал використовує дані з ЄДР⁷⁰ для уточнення реєстраційних даних про компанії. Це дає змогу органам державного нагляду (контролю) формувати плани, уникаючи неточностей. Сам процес пришвидшується завдяки уніфікації даних та автоматизації їх оброблення. Доступність для співробітників органів ДНК даних в електронному вигляді допомагає швидше виконувати типові завдання: готувати відповіді на інформаційні запити, розглядати скарги суб'єктів перевірок, створювати підсумкові звіти про проведення заходів нагляду та контролю тощо.

⁷⁰ <https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>

Формування планів перевірок

Процес формування планів перевірок на наступний рік доволі складний і тривалий. Типовими етапами цього процесу є:

- Формування планів перевірок територіальними органами нагляду.
- Зведення центральним апаратом органу нагляду планів від територіальних органів у єдиний план, виключення з нього дублювань та компаній, які не можна перевіряти наступного року згідно з правилами періодичності.
- Формування Державною регуляторною службою⁷¹ комплексного плану перевірок.
- Адаптація планів перевірок в органах нагляду до вимог комплексного плану.

До запровадження Інтегрованої автоматизованої системи для планування використовували таблиці MS Excel, розмір яких збільшувався на кожному етапі. Приміром, Державна служба України з надзвичайних ситуацій проводить щорічно понад 30 тисяч перевірок. Щоб уникнути збоїв у роботі редактора таблиць MS Excel під час оброблення такої кількості даних, у процесі пошуку дублювань із таблицями доводилося працювати частинами. Оброблення та формування планів на кожному етапі ускладнювалося також через неуніфіковані між територіальними органами форми документів, наприклад, різні способи написання кодів ЄДРПОУ, дат, різні шрифти тощо.

Після введення в дію ІАС процес значно спростився. Територіальні органи державного нагляду (контролю) завантажують свої плани у систему, де з них автоматично виключаються дублювання та формується єдиний план.

---

⁷¹ До 2019 року здійснювалось Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Окремою проблемою у процесі формування планів перевірок є виникнення помилок, які пов'язані з некоректністю реєстраційних даних підприємств (назви, адреси, код ЄДРПОУ тощо). Вони виникають через вплив людського фактору. Крім того, підприємства змінюють назви, адреси, проте у реєстрах органів державного нагляду (контролю) їхні реєстраційні дані залишаються незмінними. Неправильні реєстраційні дані переносять із планів у накази про проведення перевірок, а підприємства мають право не допустити інспекторів за наявності помилок у документах.

Проблему вдалося вирішити за допомогою інтегрованості планів перевірок з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань⁷². ЄДР містить точну інформацію про реєстраційні дані підприємств, які автоматично переносяться до планів перевірок, виключаючи можливість впливу людського фактору та неточностей через неактуальність даних.

Спрощення виконання типових завдань

Співробітники центральних органів державного нагляду (контролю) часто мають потребу в доступі до результатів уже проведених перевірок для виконання своїх завдань. Серед таких завдань можуть бути, наприклад:

- Аналіз співробітниками ДСНС результатів перевірок об'єктів, на яких сталися небезпечні події.
- Відповіді на інформаційні запити щодо проведених перевірок.
- Реагування на скарги суб'єктів перевірок.
- Проведення заходів контролю місцевих органів нагляду.
- Формування річного звіту про виконання плану перевірок.

---

⁷² <https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>

Історично результати перевірок зберігаються саме в територіальних управліннях органів нагляду, а передання їхніх копій до центрального органу відбувалося через пошту. Така організація зберігання інформації призводила до затримок у виконанні завдань, бо, приміром, для відповіді на інформаційний запит чи скаргу центральне управління надавало вказівку територіальному управлінню надати копії відповідних документів. І лише після цього територіальне управління починало готувати відповідь.

Відкритість даних про перевірки призвела також і до того, що інформація стала доступнішою всередині самих органів державного нагляду (контролю). Тепер основні результати перевірки, включно зі скан-копіями документів, доступні онлайн. У випадку відповіді на інформаційний запит співробітники можуть надати копії документів або посилання на них. Для реагування на скаргу – вони мають більше часу на підготовку якісної відповіді (оригінали або завірені копії документів співробітники центральних апаратів органів ДНК все одно наразі зобов'язані витребувати).

Вплив відкритих даних на покращення функціонування державних органів нагляду (контролю)

Стандартизація даних та автоматизація їх оброблення спростили процес планування заходів нагляду та зробили його менш трудомістким, тобто зменшили час, який витрачається на підготовку планів перевірок. До запровадження ІАС загальний процес планування заходів ДНК тривав місяці. Тільки зведення територіальних планів центральним апаратом органів ДНК забирало кілька тижнів і потребувало роботи окремого відділу. Наразі цей процес автоматизували, що економить близько 2 400 людино-годин щорічно⁷³. Подібні економії часу існують і на інших етапах планування.

Доступ до даних ЄДР допоміг під час процесу планування уникати помилок і неточностей. А це вплинуло на те, що зменшилася частота випадків, коли інспекторів не допускають на об'єкт перевірки через неправильно заповнену інформацію.

Завжди є людський фактор: десь недодивився, десь неправильну цифру у ЄДРПОУ вказав, ще щось. І воно включилося у план перевірок. А потім, коли виходиш уже на саму перевірку, виявляється, що ти не маєш на це права. Затрати часу, якщо така помилка стається, дійсно доволі серйозні.

Володимир Гончарук,
директор департаменту з питань праці
Державної служби України з питань праці

⁷³ Із розрахунку відділу з трьох осіб, який працює два робочих тижні у десяти найбільших органах ДНК (у менших органах економія часу буде менш відчутною).

Ціна такої помилки доволі висока, бо означає втрату кількох робочих днів співробітника органу ДНК (оскільки заходи планують на конкретні дати), а також позбавлення можливості здійснити заходи щодо конкретного суб'єкта перевірки цього року.

Загальна доступність даних про результати перевірок призвела до того, що і робочі процеси всередині самих органів нагляду стали простішими, а окремі типові завдання почали виконувати швидше. Так, завдяки економії часу на пересиланні документів вдалося покращити якість розгляду скарг суб'єктів перевірок.

“

Нам законодавство дає 10 днів на розгляд скарги. В середньому документи йдуть по Україні три дні поштою, ми їх отримуємо тільки на четвертий день. Коли у нас доступ до інформації є завчасно, ми вже можемо якийсь проєкт попереднього рішення сформулювати і, отримавши оригінальні документи, або підтверджувати, або спростовувати.

”

Ілона Соломяна-Біссієр,

завідувачка сектору Державної служби України

з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

7 Рекомендації

⚠ Проблема

✅ Рекомендація

Доступність даних

Відсутня значна частина даних про перевірки Державної екологічної інспекції:

- Факти проведення значної частини перевірок не зафіксовано в ІАС.
- Часто відсутні скан-копії документів перевірок.

Державній регуляторній службі запровадити моніторинг повноти даних на основі звітів органів нагляду (контролю) та даних ІАС.

Наявні випадки видалення даних без пояснення причин.

Запровадити прозорий процес видалення і зміни даних із зазначенням підстав таких дій.

Відсутня інформація про оскарження результатів перевірок.

Додати у набір даних статус «оскаржується».

Недоступні дані про причини перевірок (доручення Прем'єр-міністра, скарги громадян тощо).

Додати у набір даних відповідний показник.

Інформація недоступна у вигляді файлів для завантаження. Це збільшує технічний «пориг входу» в її аналіз та змушує користувачів тривалий час вивантажувати інформацію за допомогою запитів до API.

Оприлюднити архів даних ІАС на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

Через технічні причини «зникають» дані за минулі періоди.

Оприлюднити дані на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

Якість та інтероперабельність даних

Реальний формат даних не завжди відповідає технічній документації API. Наприклад, замість TRUE/FALSE система містить 1/0.

Уточнити технічну документацію.

Відсутній єдиний формат запису адрес. Користувачі витрачають додаткові зусилля на очищення даних.

Створити окремі поля для назви населеного пункту, назви вулиці, номеру дому тощо.

Запровадити єдиний державний адресний реєстр та інтегрувати його з ІАС.

Режим роботи Інспекційного порталу та його місце у системі державного нагляду (контролю)

Портал створили як надбудову над документообігом у системі державного нагляду (контролю). Робота порталу спрямована на збільшення доступності вже створеної та зафіксованої у документах інформації. Це призводить до виникнення потреби у виконанні додаткової роботи:

- Переведення в електронну і машиночитану форму результатів перевірок.
- Сканування і завантаження документів.

Змінити нормативно-правову базу та функціонал порталу в такий спосіб, щоб забезпечити можливість створення його програмними засобами усіх документів нагляду (контролю) і засвідчення їх електронним підписом відповідної посадової особи.

Оформлювати та надавати паперові документи лише на запит суб'єктів нагляду.

ІАС функціонує у режимі «пілотного модуля». Органи нагляду (контролю) не можуть офіційно посилатися на інформацію, яка міститься в ІАС.

Унормувати правовий статус ІАС у спосіб, що дозволить офіційно посилатися на інформацію ІАС органам нагляду (контролю).

Перелік проведених інтерв'ю

😊 Ім'я та прізвище респондента

🏢 Організація/проект

Андрій Кравченко

Проектний менеджер Contr Agent

Артем Романюков

Співзасновник SaveDnipro

Вікторія Сідляренко

Начальниця відділу контролю за виконанням доручень
Адміністративного управління Державної служби України з питань
безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

Ілона Соломяна-Біссієр

Завідувачка сектору Державної служби України з питань безпеки
харчових продуктів та захисту споживачів

Володимир Гончарук

Директор департаменту з питань праці Державної служби України з
питань праці

Андрій Грищук

Співзасновник Vkursi.pro

Євген Морщ

Головний інспектор відділу аварійно-рятувальних служб та взаємодії
з органами виконавчої влади Управління техногенної безпеки
департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям Державної служби
України з надзвичайних ситуацій

Юрій Деревинський

Заступник директора Департаменту – начальник управління планування, інформаційно-аналітичної роботи та моніторингу Департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям апарату Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Сергій Горбатюк

Провідний фахівець відділу забезпечення заходів з попередження надзвичайних ситуацій у м. Кам'янське центру забезпечення діяльності головного управління ДСНС України у Дніпропетровській області

Дмитро Селіхов

Головний інспектор відділу пожежної безпеки управління запобігання надзвичайним ситуаціям Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Іван Кусочкін

Керівник legat.by

Максим Тарнавський

Лідер проєкту inspect.in.ua

Олексій Іванкін

СЕО і засновник "Опендатабот"

Павло Ткаченко

Співзасновник, розробник SaveEcoBot

Олег Поздняков

Розробник продуктів для YouControl

Міністерство
цифрової трансформації
України

EURASIA
FOUNDATION